

ANDRZEJ BATOR

O adekwatności założeń derywacyjnej koncepcji wykładni do badań nad interpretacją prawa Unii Europejskiej

Streszczenie

W artykule podjęty jest problem zastosowania derywacyjnej koncepcji wykładni prawa do interpretacji regulacji pochodzących od prawodawcy europejskiego. Choć założenia tej koncepcji opierają się na szerokich podstawach metodologicznych, które zbudowane zostały na dorobku wielu przedstawicieli poznańskiego ośrodka teorii i filozofii prawa (obecnie kontynuowanym w Szczecinie), to jednak zasadniczy wpływ na obecny kształt tej koncepcji miał prof. Maciej Zieliński. Derywacyjną koncepcję wykładni prawa uznać należy za jedno z większych osiągnięć polskiej analitycznej teorii (filozofii) prawa. Koncepcja ta zbudowana została na dwóch filarach: dorobku klasycznej logiki zaadaptowanej – głównie dzięki pracom naukowym prof. Z. Ziemińskiego – do potrzeb prawoznawstwa oraz dominującej w dwudziestowiecznej lingwistyce koncepcji języka (tzw. strukturalizm, niereferencjalna koncepcja znaczenia). W niniejszym opracowaniu postawiono pytanie, czy (i w jakim ewentualnie stopniu) ten ciągle jeszcze nowy w polskiej teorii wykładni obszar regulacji może mieć wpływ na teoretyczne (metodologiczne) założenia leżące u podstaw tej koncepcji.

W opracowaniu nie podjęto analizy samych tekstów prawa Unii Europejskiej, lecz jedynie próbę ustalenia adekwatności samych założeń derywacyjnej koncepcji wykładni z perspektywy szczególnych właściwości, jakie przypisywane są przez doktrynę prawniczą prawu europejskiemu. Spośród założeń badawczych przyjmowanych przez koncepcję derywacyjną analizie poddano trzy: 1. o potrzebie pojęciowego rozróżniania przepisów i norm prawnych, 2. o racjonalności prawodawcy – przy czym chodzi tu o racjonalność w tzw. wersji instrumentalnej, oraz 3. o ujmowaniu norm jako wypowiedzi jednoznacznie scharakteryzowanych. Z kolei do wyzwań, które przed koncepcją derywacyjną stawia praktyka interpretacyjna prawa UE, zalicza się przede wszystkim: 1. wielość podmiotów pełniących funkcje prawodawcze, 2. wymóg wykładni jednolitej, uwzględniającej teksty prawa europejskiego i krajowego (tzw. wykładnia obustronnie przyjazna), 3. technicyzację większości regulacji prawa UE oraz 4. wielojęzyczność przepisów prawa unijnego. Wnioski, do jakich prowadzą wywody ujęte w artykule, są dla teorii derywacyjnej bardzo korzystne.

Słowa kluczowe: prawo Unii Europejskiej – koncepcja (derywacyjna) wykładni prawa – przepis prawny a norma prawna